

- Érdekvédelem
- Hírek, események
- Az irodalom tanítása
- Kritikus kérdés képen
- A kilencedik évről

SZEGEDI

Egyetem

VII. évf. 6. szám

A SZEGEDI FELSOOKTATÁSI INTÉZMÉNYEK LAPJA

1969. április 25.

Új jogok, nagyobb felelősség*

A KISZ-küldöttértekezletek margójára

A KÖVETKEZŐ KÉT ÉV mozgalmas munkáját előkészítő választások nagy része lezajlott a József Attila Tudományegyetemen. E fontos események után szükséges összefoglalni az alapszervezeti és kari vezetőségválasztó ülések tapasztalatait, a teljességre törekvő igénye nélkül a felvetődött legfontosabb kérdésekről folyt viták ismertetésével.

A KISZ Központi Bizottság 1968. október 22-i határozatával az iskolai intézményekben — kísérleti jelleggel — 1969-től minden év utolsó negyedévére alapszervezeti vezetőségválasztásokat tűzött ki, amelyeket megelőzően minden alapszervezetben tagösszeíró — s ezzel együtt a szokásos értékelő — munkát kell elvégezni. Az őszi választások azonban az egyetemi KISZ KB álláspontja szerint nem felelnek meg speciális egyetemi lehetőségeknek, helyetnek. Nem felelnek meg azért, mert az egyetemeken a munka a tanévhez igazodik. Alaposan megnehezítené, sőt majdnem lehetetlenné tenné az alapszervezetek tevékenységét a tanévek amúgy is rövidebb első felében — melyek KISZ-munka tekintetében jórészt csak októberre és novemberre korlátozódnak — ha ezt, a nagy körültekintést, alapos előkészítést igénylő munkát ekkor kellene elvégezniük. A tavaszi választások viszont lehetővé teszik, hogy az újonnan választott, vagy funkciójukban megerősített vezetőségi tagok alaposabban, jobban előkészítsék

* Április 21-én délután 13 órai kezdettel a Dugonics téri aulaiban tartotta küldöttértekezletét a József Attila Tudományegyetem KISZ-szervezete. Az egyetemi küldöttértekezlet-ről lapunk 8-i számában részletesen beszámolunk.

KITÜNTETETTJEINK

Felszabadulásunk 24. évfordulóján egyetemeink és főiskolánk több oktatója, dolgozója részesült kiváló munkája elismeréséül magas kitüntetésben. A Szegedi Orvostudományi Egyetemen a Munkaérdemrend arany fokozatát kapta dr. Tóth Károly intézetvezető egyetemi tanár, az egyetem rektora. Ezüst fokozatban Tanács János, az egyetem személyzeti főelőadója részesült. „Az Egészségügy Kiváló Dolgozója” kitüntetést kapott Abraham Márton, a Bőrgyógyászati Klinika tanszéki laboránsa, dr. Imre Ottóné, Baranyai Róza adjunktus a Marxizmus—Leninizmus Tanszékről, Horváth György a Gyógyszer-technológiai Intézet tanszéki laboránsa és dr. Kertész Lajos, a Gazdasági Igazgatóság főelőadója. A József Attila Tudományegyetemen a Munkaérdemrend arany fokozatát kapta dr. Halász Előd intézetvezető egyetemi tanár, a Bölcsészettudományi Kar dékánja. Dr. Csákány Béla tanszékvezető docens ezüst fokozatot, dr. Veres József docens pedig bronz fokozatot kapott.

Tanárképző főiskolánkon Forgách Géza tanszékvezető főiskolai tanár a Munkaérdemrend ezüst fokozata kitüntetésben részesült.

már a tanév végén a következő tanév alapszervezeti programját. Az őszi vezetőképzőkön a már megválasztott vezetők vesznek részt. Az is sürgette a választások tavaszi lebonyolítását, hogy kari bizottságaink kooptált tagjainak száma megközelítette, vagy el is érte a lehetőség felső határát. Feletteseink elfogadva ezeket az indokokat engedélyezték egyetemünkön — több más felsőoktatási intézménnyel együtt a választások tavaszi megtartását.

GONDOS ELŐKÉSZÍTÉS UTÁN március elején a József Attila Tudományegyetem 53 KISZ-alapszervezetében megtörténtek a választások, melyek fontosságát és jelentőségét eleve meghatározták azok a nagy változások, melyek jelenleg az egyetemen folynak, illetve előkészítés alatt állnak. Ezek megkövetelik minden KISZ-tagtól és fokozottabban minden KISZ-vezetőtől, hogy nagy felelősséggel vegyenek részt az egyetemi élet alakításában.

420 alapszervezeti vezetőségi tagot választottak meg, kiknek 28 százaléka nem viselt eddig KISZ-funkciót. Alapszervezeti titkáraink 49 százaléka új. Régebbi alapszervezeti vezetőink egy részét magasabb funkcióba javasolták és választották meg, másrészüket pedig a tagság nem találta alkalmasnak, s olyan embereket igyekezett helyükre állítani, akik várhatóan jobban megfelelnek a nagyobb követelményeknek. Fennáll viszont az a veszély — bár KISZ-tagjaink nagy része megfontoltan adta le szavazatát —, hogy olyan ember is bekerült egy-két vezetőségbe, akik „jóíúskodásból”, vagy csak egyszerűen jószívűségéből elvtelen engedelmekre is hajlamosak (különösen kedvezőtlen lenne ez az ösztöndíj-javaslatok elkészítésénél).

Mint ahogy magánbeszélgetéseken, s másutt is gyakran felmerült a küldöttértekezleteken is a KISZ problémáinak alapvető okát a túlzott — közel 100 százalékos (az 1968/69-es tanévben a József Attila Tudományegyetem hallgatóinak 98,3 százaléka KISZ-tag) — szerveztségben látják. A KISZ Egyetemi Bizottsága beszámolójában részletesen elemzi a problémát. „Igen sokan úgy vélik, hogy a KISZ tömegszervezeti és kommunista jellege összeegyeztethetetlen és a mozgalomban felmerülő problémák mind erre vezethetők vissza. Ez a szemlélet igen sok KISZ-vezetőnél is megvan és a problémákat felülről jövő jelentős létszámcsökkenéssel, radikális határozatokkal és „újításokkal” kívánják megoldani. Kétségtelen, hogy az 1959-ben végbe ment ugrásszerű taglétszámnövekedés okozott bizonyos visszaesést a KISZ munkájában, de ez elsősorban azzal magyarázható, hogy alapszervezetünket, vezetőinket felkészületlenül érte ez, s nem találták meg azokat a helyes módszereket, amelyeket a megnövekedett taglétszám mellett alkalmazni kellett volna, de erre most tíz év után hivatkozni, minden bajt ezzel magyarázni már nem lehet — bár kétségtelenül igen „kényelmes” álláspont. Helytelennek tartjuk, hogy a középiskolákban szinte mindenki tagja a KISZ-nek, de szerintünk nem ez a fő oka annak, hogy egyetemünkön a KISZ-tagság számaránya 98 százalékos, ugyanis, ha a középiskolásoknak csak a legjobbjai lennének KISZ-tagok, az egyetemeken, ahová mind szakmai, mind politikai szempontból a legkiválóbbaknak kell kerülniük, a jelenlegi szerveztség lenne a törvényszerű. A probléma másik oldala az, hogyha tényleg olyan sok hallgató van, aki nem felel meg a KISZ-tagság követelményeinek, akkor kérdés, milyen kommunista szakember lesz belőle, alkalmas lesz-e arra, hogy egy-két év múlva kommunista szellemben nevelje a jövő generációt, vagy más területen, de a kommunista értelmiség sorait gyarapítsa. Erdemes ugyanis a KISZ-tagság és a kommunista szakember kritériumait összehasonlí-

(Folytatás a 4. oldalon)

Nem magánügy!

Imerősökről, ismeretlenekről halljuk nem egyszer nagy meglepetéssel, hogy sokszor a legfurfangosabb módon „lépnek le” nyugaton túrázó csoportokból, illetve keresik meg a nyugati országokba való disszidálás lehetőségét. De hivatalos statisztikákban is találhatunk adatokat erről a szinte „divatos” társadalmi problémáról.

E nyugatalanító jelenséget sajnos csak fokozza az az elég széles társadalmi rétegben uralkodó nézet, amely megértő megbocsátással veszi tudomásul az ilyen eseteket. S ilyenkor az „egyéni szabadság”, „ott keresi boldogulását, ahol tudja”, „mért ne, ha ott sokkal jobban megfizetik” stb. legtipikusabb érveket hozzák fel a disszidensek morális „feldolgozására”. De vajon gondolnak-e az egyéni érdek érvényesítésének e bármilyen eszközét szentesítő itthonmaradottak arra, hogy ugyanezt az erkölcsi normát önmagukra vonatkoztatva érvénytelennek kell tekinteniük? Ha ugyanis helyeslik a disszidensek egyéni érdekeinek nagyobb fokú érvényesülését, helyeselniük kell a saját magukénak csökkenését is, mert amaz csak sajátjuk érvényesülésének rovására valósulhat meg!

Mibe kerül az országnak egy dolgozó?

A munkák különböző fajtáinak és szintjeinek elvégzésére képes „kész” dolgozó a termelés és szolgáltatások mai fokán igen sokba kerül szocialista gazdaságunknak. Ismeretes, hogy egyre hosszabbra nyúlik az átlagos életkor, mely alatt a mai igényeknek megfelelő szakképzettséget szerez valaki. Ezért növekszik a kész munkaerő általános életfeltételeit és szakmai képzését biztosító költség is. Nos, mindezen költségek — Szenes Sándornak a Népszabadság 1969. I. 28-i számában megjelent számításai szerint — a nyolc általános iskola befejezéséig átlagosan 174 ezer forintba, hároméves szakmunkásképzés további 37 ezer forint költséggel 231 ezer forintba rúgnak. Vagyis ennyibe kerül egy szakmunkás! Egy középiskolát végzett dolgozó pedig már 161 ezer forinttal kerül többbe az általános iskolánál, azaz összesen 335 ezer forintba; egy ötéves egyetemi végzettségű diplomás dolgozó pedig további 332 ezer forinttal kerül többbe. Azaz összesen 667 ezer forintba! S akár szimpatikus ez a szám valakinek, akár nem, fehéren-feketén ez azt jelenti, hogy ennyivel, azaz egy diplomás ember több mint félmillióval „szólik meg” az országból, lopja meg a magyar dolgozók vagyonát!

Az előbbi költségek azonban csak egyik részét teszik ki annak a veszteségnek, amelyet egy disszidens okoz a magyar népgazdaságnak, a magyar dolgozónak. Az „csak” az a rész, amellyel a már megírt nemzeti vagyont csökkentette. Igen jelentős azonban az a károsodás is, amit egyébként teljesen reálisan várható plusz haszon elmaradása jelent egy munkaképes fiatal (sajnos ilyenek távozhatnak) dolgozó kinnmaradásával. Itt annak az illegálisan „exportált” eleven alkotó munkának az eredményéről van szó, amennyivel a dolgozó egy életen keresztül képes a nemzeti vagyont saját fogyasztásán felül gyarapítani. Ezt megközelítő pontossággal szintén kiszámíthatjuk, ha a nemzeti jövedelemből, mint a dolgozók által előállított összes új értékűl levonjuk a munkások fogyasztását. Megközelítő, de inkább biztonságosan alábecsült számításaim szerint egy dolgozó főre vetítve az utóbbi években átlagban ez legalább havi 500,— Ft-ra tehető. 40 év munkában töltött idővel számolva ez egy közepes szakképzettségű dolgozó esetében is további 240 ezer forint

elmaradt haszonjellegű károsodást jelent; de az egyetemet végzettnél sokkal többet. Ha tehát egy egyetemet végzett disszidens éppen ekkor dőbben rá drámai erővel, s „kifinomult” erkölcsi-politikai érzelmeivel, hogy hogyan is bírta az ő gyomra „bevenni” egy olyan szegény, elmaradt, kis országnak ingyenes iskoláit, olcsó diákotthonait, menzáit, sokszor fizetéssel felérő ösztöndíjait, egyéb anyagi, szellemi javait, mely csak ilyen szegényesen fizeti meg munkáját a nyugati tőkés országokhoz képest — kb. 1 millió forint ellopásával nyugtathatja meg „hazafiú” felháborodását.

Mit kap vissza a gazdag országtól?

Ha azt gondolná valaki, hogy az a fizetéstöbblet, amihez egy fejlett nyugati tőkés országban jut, ezen ország valamiféle „nagyelkű” ajándéka, áldozatos nemes gesztusa lenne, a közölt tények alapján ismét más belátásra kell jutnia.

A tőkés országok bérszínvonalának is objektív törvénye, hogy azon az értéken felül, mely a munkaerő folyamatos fogyasztásához szükséges, tartalmazza azokat a költségeket is, melyeket kész munkaerővé válásukig felélenek. Ez a rész a munkabér ún. családfenntartási eleme. Ennyi értékét tehát minden önálló nemzeti gazdaságnak előlegeznie kell a dolgozónak. S ezt éppen azért teheti meg, mert a munkaképes dolgozó eleven munkájával nemcsak ennyi, hanem ennél még több új értékkel is kárpótolja élete folyamán. Egy disszidens munkaerő esetében ezt az összeget a magyar népgazdaság előlegezi, azonban sohasem kapja vissza! Tetézet hasznot hajt azonban az új „hazája” gazdaságának! Ebből fizet vissza egy részt tehát az új haza abban a fizetéstöbbletben, amelyet esetleges itthoni fizetésének reális értékén felül kap idegenben.

Milyen különbözeti „hasznot” húz az egyén?

A már említett számítások szerint a nevelési-szakképzési költségeknek Magyarországon egy szakmunkás esetében 54,4%-át, középiskolásoknál 47,2%-át, egyetemistá-nál pedig 41,6%-át viselik átlagosan az egyének, családok. A többit pedig a szocialista államunk a közös vagyunkból; az én, te és minden magyar dolgozó munkájának az eredményéből fedezi! Tőkés gazdaságokban azonban e nevelési, képzési költségek abszolút többségét az egyének viselik, s így az egyéni munkaberekben is nagyobb arányban kell ezt a dolgozóknak visszajuttatni, hogy képessé váljanak a jövő munkáit is megfelelő szinten családjukban újratermelni. Ez a tényező is bérszínvonalbeli különbséget eredményez, amit ott egyéni fizetésben kap meg a disszidens. Így realizálja tehát egyéni jövedelém egy magyar disszidens nyugaton azt az értéket, melyet a mi közös vagyunkból vett igénybe. Ezért kétségtelenül nagyelkű, aki mindezt zokszó nélkül megbocsátja, de ugyanakkor önmaga ellensége is!

En megvallom őszintén, sokkal „önzöb” vagyok ahhoz, hogy mindezt neheztelés nélkül megbocsássam! Ezért ha gyalog „legfeljebb ha” kerékpáron haladva egy „megcsodálásra” hazalátogató hazánk fia (úgy látszik, ezt a szükségletét még mindig itthon tudja magasabb színvonalon kielégíteni!) elrobogó meseautója lefröccsent sárral, „nem pörölk” ugyan, de a legkisebb csodálattal és elismeréssel sem tudok adózni sem emberi nagyságának, sem nyugati állampolgár mivoltának, de még mint „idegenbe szakadt hazánkfianak” sem!

Dr. SZILÁGYI LÁSZLÓ

A BARÁTSÁG TALÁLKOZÓJA

A megyei tanácsháza nagy üléstermében készült felvételünk a KISZ Központi Bizottsága, a Csongrád megyei, a Szeged városi KISZ-bizottságok rendezte magyar-szovjet barátsági konferencián, amelyen a magyar és a szovjet ifjúság kapcsolatáról, e kapcsolatok további szélesítéséről, a Komszomol és a KISZ együttműködéséről hangzottak el értékes előadások.